

Сучасні аспекти національно – патріотичного виховання

Проблема громадянина-патріота доволі давня. Вона постала перед людством тоді, коли виникла перша держава. Патріотичне виховання створює певні передумови громадянської поведінки. Однак це лише передумови. Дошкільний період – найбільш сприятливий для формування громадянських рис особистості. Саме в дошкільному закладі відбувається початковий етап соціальної адаптації дитини до умов життя в товаристві незнайомих людей. У зв'язку з цим перед педагогом постає завдання: формувати первинні прояви майбутнього громадянина, забезпечити входження дитини в природний світ, традиції українського народу. Тому для сучасного дошкільного закладу найактуальнішою є проблема патріотичного виховання і обумовлюється тим, що формування громадянської позиції свідомого українця полягає в активному обстоюванні традиційних для нашого менталітету чеснот: любові до рідної землі, товариськості, розумної достатності, цінності родинного життя, духовного повсякденного буття, уважного ставлення до людей. Саме з раннього дитинства, з перших років життя дитини починається плекання національної свідомості й самосвідомості, прищеплення моральних ідеалів та ціннісних орієнтирів. Кожне нове покоління людей живе і розвивається у певному національному середовищі, життя якого залежить від особливостей державного устрою країни.

Зараз третє тисячоліття, складний суперечливий час, коли у багатьох людей зростає національна самосвідомість, інтерес та повага до національної культури, історії свого народу, мови. Тому однією з важливих педагогічних задач, визначених Законом України «Про дошкільну освіту», є виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля. Концепція дошкільного виховання в Україні (2018 р.), сповідуючи історичний підхід до патріотичного виховання дітей дошкільного віку, актуалізує його народознавчі, українознавчі напрями. На це орієнтують і сучасні програми дошкільного виховання. Державним стандартом дошкільної освіти є Базовий компонент дошкільної освіти. Його мета – забезпечення життєвої компетентності дитини, до змісту якої входить і поняття «бути громадянином своєї країни, патріотом свого народу».

У Концепції дошкільного виховання в Україні зазначено, що провідними засадами діяльності сучасного національного дошкільного закладу мають

бути: національна психологія, культура та історія, а також загальнолюдські духовні надбання, але слід пам'ятати, що національно-патріотичне виховання – це єдиний механізм, який потребує інтегрованого підходу і має проходити «червоною» лінією скрізь усі види діяльності дитини. Цей процес потребує інтеграції змістовних компонентів (морального, правового, патріотичного), а також інтеграції методів, засобів та форм національно-патріотичного виховання.

Базовим етапом у формуванні в дітей любові до Батьківщини є накопичення дитиною соціального досвіду проживання у своїй країні та засвоєння усталених норм поведінки, взаємовідносин. Неможливо говорити про виховання любові до Батьківщини без повідомлення дітям певних знань про неї.

Життя дітей у закладі освіти повинно забезпечити їм емоційний комфорт. Дошкільний заклад повинен стати другим рідним домом, в якому б дитина себе добре почувала. Більше того, у дитини культивується негативне почуття і ставлення. Для того щоб дошкільний заклад допомагав вихованню патріотичних почуттів, життя дітей в ньому повинно бути насиченим, цікавим, таким, щоб запам'яталося надовго, стало джерелом радісних дитячих спогадів. Дуже важливо, щоб дитина полюбила свій дитячий садок, приязнь до дитячого садка пов'язана і з тим, як багато діти знають про свій дошкільний заклад, як вони в ньому орієнтуються, чи відчувають себе господарями.

Сьогодні від народження дитина потрапляє в світ, насичений інформацією, в світ електронних та інтерактивних іграшок. Сучасні діти розвиваються під впливом ЗМІ, комп'ютерних технологій, інтернету. Саме тому відчувається обмеженість спілкування дитини з однолітками та батьками. Педагогіка у пошуках методів виховання сучасних дітей постійно звертається до тисячолітнього досвіду народу, який свідчить про те, що виховання дошкільників починається з казки, яка здатна виховувати і навчати, об'єднувати дітей та батьків, спонукає до формування рефлексивно – гуманістичної моделі виховання у родині. Казка, як своєрідний жанр народної та літературної творчості, посідає значне місце у фольклорі всіх країн світу. Як зазначав В. Сухомлинський, «казки належать до найдавніших витворів людського духу і сягають у глибину таких далеких від нас часів, якої не досягає жодна людська історія».

Казки — багатющий матеріал, що подає дітям загальнолюдські цінності й високу мораль не у вигляді нудних і сухих повчань та наказів, які надто часто викликають у дітей природне прагнення чинити навпаки, а в такій словесно-емоційній формі, яка невимушено підводить дітей до самостійного висновку: чому саме потрібно поводитись гарно, чому лише позитивні вчинки приводять до справжньої радості і задоволення. Адже у казках з м'яким гумором і тонким психологічним розрахунком висміюються такі негативні моральні якості і

риси, як жадібність, лінощі, хвалькуватість тощо. Казка забезпечує змістовне, цікаве, радісне виховання та навчання дітей та є засобом всебічного розвитку особистості.

Казка — це природний простір для величезного дитячого потенціалу, середовище, де компенсується нестача дії у реальному житті. Казка відіграє важливу роль у житті дошкільника. Вона виховує, розвиває і навіть лікує. Не варто нехтувати її педагогічним та психотерапевтичним потенціалом. Використовуючи ресурси казки, педагоги зможуть позитивно впливати на формування характеру дитини. Сучасні концепції національного виховання наголошують на важливості національної спрямованості освіти, її органічної єдності з національною історією і традиціями, на збереженні і збагаченні культури українського народу.

Роль казки в житті дітей батьки часто недооцінюють. Насправді її вплив на формування особистості дитини вже доведено психологами. Казка глибоко проникає в думки дитини, змушує замислитися. Ніякий мультфільм ніколи не зможе замінити читання казки.

Надзвичайно велику роль у вихованні відіграють казки, які пишуть дитячі педагоги та психологи. Написані професіоналами казки цікаві і актуальні для сучасних дітей, але при цьому обов'язково слідує класичному правилу «добро перемагає зло». Реалізувати завдання національно - патріотичного спрямування допомагають власні казки. Однією із них є «Казка про Житомирський садок» (з використанням віршів українських поетів). Зокрема, цю казку використали в творчому проекті з патріотичного виховання «Люблю тебе, мій садочок». Робота щодо реалізації проекту велася у вересні 2016 року протягом двох тижнів: було організовано екскурсії по дитячому садку, знайомили дошкільнят із співробітниками та територією закладу.

«Казка про Житомирський садок»

За українськими дорогами,
За житомирськими порогами та потоками річки Тетерів,
Серед каштанового квіту та вишневого цвіту,
По вулиці Михайла Грушевського 89/97
Стоїть новий будинок, до нього – сто стежинок.
А в ньому – сто доріжок, там тупця двісті ніжок.
Там сотня голосочків дзвінкіших від дзвіночків.
Там всілись на полиці ведмеді і лисиці.
Там човен у куточку пливе по килимочку.
На стінах – сто картинок з героями казок.
Всі знають цей будинок, він зветься – десятий садок.
В цьому садочку працюють справжні професіонали, які вміють творити чудеса.
Самовіддані, терплячі, мають добру гарну вдачу,
Оптимізму не втрачають – на роботі все встигають:

І з дітьми на кожному кроці – на занятті, на прогулянці.
І веселу вдачу мають: настрій дітям піднімають –
їх навчають чесно жити, не сваритися, дружити,
поважати і любити, завжди правду говорити.
Завжди звертають велику увагу на дитячі екскурсії, свята та розваги
І на порозі довгих років піклуються про дошкільників– це наші
вихователі.

Логопед наш робить диво – діти розмовляють красиво.
Слух музичний, ритм, рахунок необхідно знати.
Мову рухів, мову жестів цікаво вивчати з **музичними керівниками.**
Зі спортом вчить дружити та повік з ним жити **інструктор з фізичного**
виховання.

**Вранці – рано до малят медсестра прийшла у сад;
В білому, як білосніжка, оглядати стала ліжка.
- Чисто тут? – перевірила, залу теж перевірила.
Стануть діти в гурт збиратись біля шафочок своїх,
Стануть діти роздягатись, і сестра огляне їх.
(Ю. Ружанський)**

**Кухар варить борщ і суп, голубці готує,
Він житомирських малят смачно нагодує.
(Ю. Турчина)**

**Про двірника розкажу вам, малята.
Є в нього друзі – мітла і лопата.
Ми на світанку спимо, а двірник
Ще до зорі прокидатися звик.
Першим стрічає він сонце у місті,
Двір наш і вулиця, глянь, які чисті.
Будеш на вулиці, біля будинку –
Знаю: не кинеш ти навіть смітинку!
(М. Познанська)**

**Щодня сюди поспішають малята: наполегливі в навчанні,
вправні, вмілі і старанні, швидкі і моторні, дуже пильні та проворні.
І вірять педагоги, що в роботі, творчості, в дерзанні на землі залишили
слід.**

**І повторюю я не в останнє: належить нашим дітям світ.
Заграє усмішкою сонце, впаде роса на траву,
І в ХХІ столітті я на землі дітей живу...**

Неможливо уявити національно-патріотичне виховання без казки – живої, яскравої, яка захоплює свідомість і почуття дитини. Казкові проблеми та способи їх вирішення сприяють вихованню певних рис людини, підготовці дитини до сприймання світу і Всесвіту. Слухаючи казку, дитина вчиться відрізняти правильні вчинки від неправильних, добрих персонажів від злих, бачить негативні наслідки поганої поведінки. Виховний ефект досягається без нотацій і моралей, дитина отримує нові знання про світ і про саму себе, природно.

Література

1. Василь Сухомлинський і дошкілля Полтавщини / Автор-укладач О. П. Сімон. – Полтава : ПОШПО, 2008. – 200 с.